

Tilia platyphyllos (Lípa velkolistá)

synonyma: Tilia platyphylla

čeleď: Tiliaceae

oblasti: Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Connecticut, Černá Hora, Česká republika, Dánsko, Francie, Írán, J Alpy, J Itálie, J Švédsko, JZ Rusko, Katalánsko, Kavkaz, Kosovo, Maďarsko, Maine, Makedonie, Malá Asie (Anatolie), Německo, Nizozemí, Nový Brunšvik, Ontario, Polsko, Quebec, Rakousko, Rumunsko, S Itálie, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Střední Itálie, Švýcarsko, Ukrajina, Z Rusko

Pochází ze střední a jižní Evropy. Patří mezi opadavé rostliny. Dožívá se věku 200 (i 1000)let. Dorůstá výšky 25 (i 40)m, šířky 20m a průměru kmene do 1,5 (i 4)m v široce sloupovitém až kuželovitém habitu se zakulaceným vrcholem. Občas vytváří kořenové výmladky. Borka je šedá, mělce brázditá. Mladé výhony jsou hnědočervené, zpravidla bíle ochlupené a pupeny mají 2 šupiny. Střídavé listy jsou vejčitě kulovité, špičaté, ostře pilovité (i mělce laločnaté), tmavězelené, dlouhé 7 - 12 (i 15)cm, spodní strana je světlejší, ochlupená a řapíky jsou dlouhé 2 - 5cm. Květenstvím je 3 - 5 (i 6)tičetný přepislý vrcholík, vlastní květy jsou žlutobílé a listen má délku 5 - 12cm. Raší i kvete dříve než *T. cordata*. Využívají se pro vaření léčivých čajů. Plody jsou plstnaté, široce eliptické, dlouhé 0,6 - 1,3cm a mají 5 žeber. Většina památných lip patří tomuto druhu. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Asplenifolia' - listy hluboce asymetricky dělené na úzké úkrojky
- 'Aurea'/'Aurantiaca'/*T. grandifolia* 'Aurantia' - větve jsou v mládí bledězelené až žluté, v zimě žluté; rychlý růst
- subsp. *braunii* - větve v mládí holé; listy více ochlupené, na spodní strana v paždí žilek bíle ochlupené, na žilnatině dlouze
- 'Cochleata' - listy žlábkovitě prohnuté až kápovitě srostlé, asymetricky pilovité
- 'Compacta' - široce rozložitý 1/2kulatý zakulacený habitus; výška do 6m; hlavní větve mírně vystoupavé, ve spodní části vodorovné; listy vejčitě kulovité, hluboce 2x pilovité, široké 4 - 6cm, báze zkoseně srdčitá; pomalý růst
- subsp. *cordifolia*/*T. cordifolia* (Lípa velkolistá srdcolistá) - evropské Rusko, Kavkaz; výška do 40m; mladé větve a pupeny hnědé, zprvu ochlupené; listy kulaté, mírně zkosené, zelené, špičaté, ostře pilovité, tmavězelené, dlouhé 5 - 8 (i 17)cm, široké 6 - 9 (i 19)cm, báze srdčitá, spodní strana nasivělá; květenství 3 - 9tičetné, listen dlouhý 5 - 9cm, široký do 3m, květy průměru 1,5cm, kališní lístky dlouhé 6mm, korunní lístky 8mm; plody kulovité, mírně protáhlé se 4 - 6ti žebry
- 'Fastigiata'/'Pyramidalis'/f. *pyramidalis* - dlouze vejčitý habitus; výška do 20m, šířka 10m; větve vystoupavé; listy kulaté, tmavězelené, srdčité
- 'Filicifolia Nova' - listy úzce 3úhlé, asymetricky laločnaté
- subsp. *grandifolia* - větve v mládí plstnaté; listy na spodní straně dlouze ochlupené
- 'Laciniata'/f. *asplenifolia*/f. *filicifolia*/*T. laciniata*/*T. variifolia* - hustý kuželovitý habitus; výška do 20m; listy zastříhované s ocasovitými úkrojky a zpravidla zkadeřené
- 'Obliqua' - listy na bázi zkosené
- 'Örebro' - dlouze vejčitý habitus; výška do 20m; větve vystoupavé
- 'Pendula' - větve rozkladité, mladé přepislé
- subsp. *platyphylla* - větve v mládí holé; listy vejčitě kulovité, dlouhé 6 - 12cm, báze srdčitá, spodní strana ochlupená, zejména v paždí žilek, řapíky délky 1/2 délky čepele
- subsp. *platyphyllos* (Lípa velkolistá pravá) - listy ochlupené max. na hlavních žilkách
- 'Princes Street' - vzpřímený habitus; větve široce vystoupavé, v mládí červené
- subsp. *pseudorubra* (Lípa velkolistá červenavá) - jižní Alpy, jihovýchodní Evropa; listy asymetricky zubaté, spodní strana žlutozelená, chloupky v paždí žilek žlutavé; dřevnaté oplodí
- 'Rubra'/'Corallina'/f. *corallina*/*T. rubra* - výška 15 - 25m, šířka 15 - 20m; koruna symetrická, široce kuželovitá až vejčitá, hustá; větve v mládí v zimě červenooranžové až červené; listy tuhé, ostře

osinatě zubaté

- 'Tortuosa' - výška do 20m; větve mírně kroucené

- 'Vitifolia/T. bicuspidata/T. vitifolia' - výška do 15m; listy velké, srdčité, mírně 3laločné, ostře pilovité

Vyhovují ji horské nebo údolní lesy. Dobře roste i ve stínu. Vyhovují ji hluboké půdy bohaté na živiny, lužní oblasti, paty svahů, úžlabí, atp.

<https://www.rostliny.net/>